

Competentieprofiel Ervaringsdeskundige VB

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Inhoud

Definitie en uitgangspunten	3
Context	3
Typering van het beroep	4
Het competentieprofiel	5
<i>Basiskerntaak 1 Werkt als ervaringsdeskundige in een organisatie</i>	5
<i>W1 Bereidt werkzaamheden voor</i>	6
<i>W2 Voert werkzaamheden uit</i>	7
<i>W3 Rondt werkzaamheden af</i>	8
<i>Profielkerntaak 1 Zet zijn ervaringsdeskundigheid in om de positie van mensen met een verstandelijke beperking te verbeteren</i>	9
<i>W1 Reflecteert op het eigen handelen en werkt aan een professionele beroepshouding</i>	9
<i>W2 Draagt bij aan deskundigheidsbevordering van (toekomstige) professionals</i>	10
<i>W3 Wisselt kennis en ervaringen uit met andere mensen met een verstandelijke beperking</i>	11
<i>W4 Vertegenwoordigt de belangen van mensen met een verstandelijke beperking bij gemeenten, andere overheden of organisaties</i>	11
<i>W5 Voert uitvoerende taken uit ter bevordering van de inclusie en participatie van mensen met een verstandelijke beperking</i>	12
Bijlage 1 Afbakening en definitie	13
Bijlage 2 Uitleg van de competenties in het profiel Ervaringsdeskundige VB	17

Definitie en uitgangspunten

“Ervaringsdeskundigheid is het inzetten van de eigen ervaringskennis om anderen met vergelijkbare ervaringen te begrijpen en te ondersteunen (Knooren & van Haaster, 2008).

Het gaat niet alleen om de eigen (individuele) ervaringskennis, maar ook om collectieve ervaringskennis die ingezet wordt ten behoeve van de ondersteuning en het begrijpen van de ander.

De ervaringsdeskundige maakt op grond van eigen ervaringskennis ruimte voor andere mensen met een verstandelijke beperking. Zowel op individueel niveau als ook organisatorisch. De ervaringsdeskundige ondersteunt de ander bij het ontdekken en ontwikkelen van de eigen ervaringskennis en acceptatie van het leven met een verstandelijke beperking. Daarnaast omvat het werk van de ervaringsdeskundige ook dat de ervaringskennis serieus genomen wordt en er in beleid rekening wordt gehouden met mensen met een verstandelijke beperking.

In dit profiel beschrijven we de basis van de taken, vaardigheden en kennis van de ervaringsdeskundige VB (Verstandelijk Beperkt)¹ als een verdere uitwerking van bovenstaande definitie. Wellicht herkennen ook anderen zich in dit profiel, bijvoorbeeld mensen met niet-aangeboren-hersenletsel (NAH).

Context

De werkzaamheden van de ervaringsdeskundige passen bij de maatschappelijke ontwikkeling waarin er wordt gestreefd naar een inclusieve samenleving. Het sluit ook aan bij het Programma Volwaardig Leven want het werk van de ervaringsdeskundige draagt bij aan de verbetering van inclusie, het vergroten van de eigen regie en talentontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking in een brede context. De ontwikkeling van dit profiel is een initiatief van LFB, VWS en VGN. De volledige afbakening van het project en de definitie is opgenomen in bijlage 1.

Door het uitvoeren van de taken zijn de ervaringsdeskundigen zichtbaar, nemen zij deel aan de maatschappij en wordt hun stem gehoord. Dit draagt bij aan het zelfvertrouwen en het biedt perspectief voor de ervaringsdeskundige. Het werken als ervaringsdeskundige helpt bij het omgaan met de eigen beperking en de ervaringsdeskundige ondersteunt anderen in het omgaan hiermee. Met het beschrijven van dit profiel en het opzetten van het diplomeringstraject dragen we bij aan de professionalisering van het beroep van ervaringsdeskundige.

Dit competentieprofiel beschrijft wat een ervaringsdeskundige moet kennen en kunnen om het diploma Ervaringsdeskundige VB te behalen. Het opleidingstraject is ontwikkelingsgericht en zal voor iedere ervaringsdeskundige in een eigen tempo en op maat worden vormgegeven. Niet iedereen heeft dezelfde kennis en vaardigheden en werkhouding. De beschrijving is op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. Een student kan ook onderdelen van het profiel afronden met een certificaat als de hele opleiding (nog) niet haalbaar is. Het behalen van het diploma is zeker geen eindpunt. Ieder mens is een leven lang in ontwikkeling.

---

¹ In het document wordt de “ervaringsdeskundige VB” verder aangeduid als “ervaringsdeskundige”.

De ervaringsdeskundige voert zijn² taken in samenwerking met een coach uit. De coach regelt/draagt zorg voor de randvoorwaarden voor het uitvoeren van de taken. Bijvoorbeeld op het gebied van communicatie, het overzien van projecten of organisatorische zaken. De mate waarin de ervaringsdeskundige coaching nodig heeft, verschilt per persoon en per taak. Naarmate de ervaringsdeskundige langer werkzaam is, kan de coaching mogelijk afnemen of veranderen van vorm of hoeveelheid. De samenwerking met de coach is vanuit gelijkwaardigheid en wordt in overleg concreet vormgegeven. Er is geen hiërarchische relatie tussen de coach en de ervaringsdeskundige.

Typering van het beroep

De ervaringsdeskundige zet zijn eigen ervaring in met als doel de positie van mensen met een verstandelijke beperking in de samenleving te verbeteren en hen te ondersteunen.

De ervaringsdeskundige werkt in verschillende omgevingen en kan diverse taken uitvoeren. Hij kan bijvoorbeeld werkzaam zijn als gastdocent in een opleiding voor professionals, adviseur zijn van een gemeente of spreken bij een themabijeenkomst voor cliënten van een zorgorganisatie. Hij kan in dienst zijn van een belangenvereniging voor mensen met een verstandelijke beperking, een zorginstelling of andere organisatie, maar dat hoeft niet. Het contact leggen met anderen is zo goed als altijd onderdeel van het werk. De ervaringsdeskundige kan te maken krijgen met een diversiteit aan personen en organisaties.

---

² In dit document spreken we over de ervaringsdeskundige en de coach als “hij”, maar hier kan uiteraard ook “zij of hen” worden gelezen.

Het competentieprofiel

Het competentieprofiel van de ervaringsdeskundige bestaat uit één basiskerntaak (BK) en één profielkerntaak (PK) met bijbehorende werkprocessen (W).

De basiskerntaak gaat over het functioneren als werknemer of medewerker van een organisatie. Hierbij worden algemene vaardigheden beschreven zoals samenwerken met collega's of het luisteren naar uitleg over een taak. In de profielkerntaak komen de taken van de ervaringsdeskundige aan bod. Hier worden de werkzaamheden, kennis en vaardigheden van een ervaringsdeskundige beschreven.

BK1 Werkt als ervaringsdeskundige in een organisatie

- W1 Bereidt werkzaamheden voor
- W2 Voert werkzaamheden uit
- W3 Rondt werkzaamheden af

PK1 Zet zijn ervaringsdeskundigheid in om de positie van mensen met een verstandelijke beperking te versterken

- W1 Reflecteert op het eigen handelen en werkt aan een professionele beroepshouding
- W2 Draagt bij aan deskundigheidsbevordering van (toekomstige) professionals
- W3 Wisselt kennis en ervaringen uit met andere mensen met een verstandelijke beperking
- W4 Vertegenwoordigt de belangen van mensen met een verstandelijke beperking bij gemeenten, andere overheden of organisaties
- W5 Voert uitvoerende taken uit ter bevordering van de inclusie en participatie van mensen met een verstandelijke beperking

Basiskerntaak 1 Werkt als ervaringsdeskundige in een organisatie

Complexiteit

De ervaringsdeskundige doet zijn werk met behulp van basale kennis over het functioneren van een organisatie en basale taakgerichte kennis en vaardigheden voor het doen van werk in algemene zin. De ervaringsdeskundige houdt zich aan algemeen geldende regels en normen voor werknemers. De informatie die hij voor zijn werk nodig heeft, wordt per situatie met hem besproken, handelingen worden zo nodig voorgedaan of samen uitgevoerd. Hij herkent eenvoudige problemen en denkt mee over oplossingen daarvoor. Bijzonderheden worden vooraf met hem besproken. Wanneer hij vragen of opmerkingen krijgt van anderen, weet hij wanneer hij zijn coach of een collega in moet schakelen.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De ervaringsdeskundige is verantwoordelijk voor de productiviteit en kwaliteit van zijn eigen werk. Hij werkt samen met zijn coach, met een collega of in een team. De ervaringsdeskundige kan op de coach terugvallen bij het uitvoeren van de taken. Bij twijfel of problemen roept hij de hulp in van zijn coach of een collega. Hij houdt zich bij de uitvoering van zijn taken aan de afspraken die gelden binnen de organisatie.

Vakkennis en vaardigheden

De ervaringsdeskundige:

- zorgt dat hij de basisregels en normen van zijn werkomgeving kent.
- kan opdrachten en informatie, relevant voor de taak, begrijpen.
- kan voor de taak relevante (digitale) registratiesystemen en ICT-toepassingen gebruiken.
- kan bij de juiste personen vragen over het werk formuleren en wensen en problemen aan de orde stellen.
- kan samenwerken met collega's en andere betrokkenen.
- kan contact leggen met anderen.
- gaat discreet om met informatie.
- is zorgvuldig in het uiten van zijn eigen mening.

W1 Bereidt werkzaamheden voor

De ervaringsdeskundige krijgt vanuit de opdrachtgever of via zijn coach informatie over de uit te voeren taak, over de (werk)volgorde, de te volgen procedures, de beschikbare tijdsduur, het te bereiken resultaat en de kwaliteit ervan.

De ervaringsdeskundige gaat na of hij alles begrepen heeft en wat hij voor de taak nodig heeft. Als iets nog niet duidelijk is, leest hij aanvullende informatie en/of vraagt hij door en/of schakelt hij hulp in van zijn coach of ervaren collega. Zo nodig vraagt hij hen de taak samen te bespreken en te oefenen. Hij bespreekt zijn plan van aanpak met zijn coach.

Resultaat

De ervaringsdeskundige heeft de uit te voeren taak goed begrepen, is op de hoogte van de werkprocedures en het verwachte resultaat en heeft een plan van aanpak. Indien nodig, heeft hij om hulp gevraagd. Hij heeft de voorbereiding van de werkzaamheden afgestemd met zijn coach.

Competenties

- Samenwerken en overleggen
- Leren
- Plannen en organiseren

De ervaringsdeskundige laat zien dat hij:

- actief luistert naar en/of informatie doorneemt over de uit te voeren werkzaamheden.
- uit eigen beweging vragen stelt als iets niet duidelijk is.
- zijn werk (met ondersteuning) opdeelt in stappen en er een logische volgorde in aanbrengt.
- zijn plan van aanpak of werkzaamheden afstemt met zijn coach en/of collega.

W2 Voert werkzaamheden uit

De ervaringsdeskundige voert alleen of samen met anderen zijn werkzaamheden uit. Hij werkt volgens afspraken en instructies en zorgt dat de taak goed wordt uitgevoerd.

Hij bespreekt onduidelijkheden of problemen met zijn coach of collega. Hij komt eventueel zelf met een oplossing. Wanneer de coach of collega's feedback geven, reageert hij hier passend op. Hij beantwoordt vragen van derden of verwijst hen door naar zijn coach.

Resultaat

De ervaringsdeskundige voert het werk volgens de opdracht uit. De samenwerking met de coach en collega's verloopt goed. Eventuele onduidelijkheden en problemen zijn besproken en zo mogelijk opgelost.

Competenties

- Samenwerken en overleggen
- Kwaliteit leveren
- Instructies en procedures opvolgen
- Leren

De ervaringsdeskundige laat zien dat hij:

- op tijd komt en ordelijk werkt.
- werkt volgens gemaakte afspraken, voorschriften en gegeven instructies.
- zich aan relevante richtlijnen zoals Arbo, veiligheid en milieu houdt.
- zijn aandeel in het werk afstemt met zijn collega's.
- om kan gaan met veranderingen of problemen in het werk.
- tijdig en aan de juiste personen verduidelijking of hulp vraagt.
- rekening houdt met verschillen in achtergronden en dat hij correct met iedereen omgaat.
- bij het uitvoeren van zijn werk vertrouwen in eigen kunnen heeft en zelfvertrouwen ontwikkelt.
- goed luistert naar feedback, opmerkingen en kritiek en vraagt wat hij beter kan doen en hoe hij dat kan aanpakken.
- collega's passende feedback geeft op een opbouwende manier.

W3 Rondt werkzaamheden af

Nadat de ervaringsdeskundige de uit te voeren taken gedaan heeft, geeft hij dit aan bij zijn coach. Hij bespreekt daarbij ook eventuele bijzonderheden. Zo nodig/indien gevraagd doet hij aanvullend afrondend werk, zoals het invullen van een (digitaal) formulier of materialen opruimen. Hij zorgt ervoor dat hij de ruimte en/of plek waar hij heeft gewerkt opgeruimd achterlaat.

Resultaat

De ervaringsdeskundige heeft de werkplek of werkomgeving opgeruimd na zijn werkzaamheden. Eventueel zijn de gegevens van het uitgevoerde werk geregistreerd. De coach is op de hoogte van eventuele bijzonderheden en weet dat de werkzaamheden zijn afgerond.

Competenties

- Samenwerken en overleggen
- Instructies en procedures opvolgen
- Formulieren en Rapporteren

De ervaringsdeskundige laat zien dat hij:

- met zijn coach bespreekt dat het werk is afgerond.
- eventuele gegevens over de uitgevoerde taak registreert.
- na gebruik zijn werkplek of werkomgeving opgeruimd achterlaat.
- bijzonderheden met de coach bespreekt.

Profielkerntaak 1 Zet zijn ervaringsdeskundigheid in om de positie van mensen met een verstandelijke beperking te verbeteren

Complexiteit

De ervaringsdeskundige werkt samen met een coach. De taken en de mate van coaching verschillen per persoon en/of per opdracht. De ervaringsdeskundige bereidt zijn taken voor, bespreekt dit met de coach en eventueel andere collega's. Hij maakt daarbij gebruik van kennis en vaardigheden die afhankelijk zijn van de werkplek en/of taak. Hij kan te maken hebben met opdrachtgevers, collega's en/of andere betrokkenen en verschillen in culturele achtergrond, leeftijden, lichamelijke en/of geestelijke gesteldheid. Hij kan werken in en voor groepen, wat maakt dat hij moet kunnen omgaan met emoties van zichzelf en anderen.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De ervaringsdeskundige werkt samen met zijn coach met wie hij de taak bespreekt. Afhankelijk van de taak en persoon, voert hij de opdracht daarna zelfstandig uit of werkt hij samen met een collega. Bij wisselende of onverwachte omstandigheden vraagt hij zo nodig zijn coach of een ervaren collega om hulp.

Kennis en vaardigheden

De ervaringsdeskundige:

- bezit basale kennis van hulpmiddelen die relevant zijn voor de taakuitvoering (bv een laptop).
- bezit basale kennis van vaktermen behorend bij het werk als ervaringsdeskundige en weet de betekenis ervan.
- kan de eigen ervaring overbrengen op een ander
- kan zich inleven in de ervaring van anderen
- kan met anderen communiceren en passend reageren op reacties en emoties van anderen.
- weet welke richtlijnen er zijn voor de kwaliteit van de taakuitvoering.
- kan, zo nodig met ondersteuning, voor het werk relevante (digitale) registratiesystemen en ICT-toepassingen gebruiken.
- heeft kennis van het bestaan van de rechten van cliënten, zoals het recht op zelfbeschikking en het VN verdrag voor de rechten van de mens

W1 Reflecteert op het eigen handelen en werkt aan een professionele beroepshouding

De ervaringsdeskundige gebruikt in de uitvoering van zijn taken zijn eigen ervaringen, of die van anderen, met het leven met een verstandelijke beperking. De ervaringsdeskundige reflecteert op de eigen taakuitvoering met zijn coach en eventueel met zijn collega's. Leerpunten pakt hij op en neemt hij mee in zijn eigen leerproces en bijscholingsmomenten.

De ervaringsdeskundige heeft voldoende emotionele afstand om zijn ervaring met het leven met een verstandelijke beperking professioneel in te zetten. Hij is zich bewust van zijn rol als ervaringsdeskundige voor anderen en de ondersteunende functie die hij hiermee kan hebben. Hij zet sociale vaardigheden in om zijn taken uit te voeren en maakt contact met anderen. De ervaringsdeskundige geeft en vraagt feedback aan zijn coach en collega's en gaat hier op een opbouwende manier mee om.

De ervaringsdeskundige draagt zorg voor zijn eigen welzijn door alert te zijn op zijn eigen emoties en zo nodig zijn eigen grenzen aan te geven en/of hulp te vragen wanneer bijvoorbeeld ervaringen van anderen pijnlijke herinneringen oproepen.

Resultaat

De ervaringsdeskundige is zich bewust van zijn eigen ervaringen en emoties bij de taken die hij uitvoert. Hij neemt aandachtspunten die naar voren komen uit de taken die hij doet, mee in zijn eigen leerproces. Hij geeft zijn grenzen aan en vraagt hulp wanneer dat nodig is.

Competenties

- Leren
- Samenwerken en overleggen
- Ethisch en integer handelen

De ervaringsdeskundige laat zien dat hij:

- reflecteert op eigen ervaringen en handelen.
- feedback aan zijn coach, collega's en anderen vraagt.
- feedback aan zijn coach, collega's en anderen geeft.
- hulp vraagt aan zijn coach als dat nodig is.
- deelneemt aan bijscholing.
- de eigen emoties en die van anderen herkent en erkent en hier passend mee omgaat.
- kan omgaan met wat ervaringen bij hem en anderen oproept en kan daarbij waar nodig hulp vragen.

W2 Draagt bij aan deskundigheidsbevordering van (toekomstige) professionals

De ervaringsdeskundige bereidt samen met een coach en eventueel andere collega's gastlessen of bijeenkomsten voor andere professionals, zoals toekomstig hulpverleners of medewerkers van gemeenten voor en voert deze uit. De ervaringsdeskundige vertelt over hoe het is om te leven met een verstandelijke beperking. Hij bespreekt veelvoorkomende problemen of risico's voor mensen met een verstandelijke beperking en waar zij tegenaan lopen in de contacten met hulpverleners of instanties. Hij vertelt vanuit zijn eigen ervaring wat voor hem helpend is en bijvoorbeeld op welke manier hij door anderen en door instanties benaderd wil worden. De ervaringsdeskundige houdt een presentatie en/of zet werkvormen in om professionals hierover te informeren en aan het denken te zetten. De ervaringsdeskundige beantwoordt vragen van de aanwezigen.

Resultaat

De ervaringsdeskundige heeft andere professionals geïnformeerd en inzicht gegeven over hoe het is om te leven met een verstandelijke beperking.

Competenties

- Vakdeskundigheid toepassen
- Samenwerken en overleggen
- Communiceren

De ervaringsdeskundige laat zien dat hij:

- de bijeenkomst voorbereidt door bijvoorbeeld een presentatie over het eigen leven te maken.
- vertelt over de eigen ervaringen als persoon met een verstandelijke beperking.
- hulpmiddelen gebruikt, zoals een laptop of werkvormen.
- passend reageert op vragen van de aanwezigen.

W3 Wisselt kennis en ervaringen uit met andere mensen met een verstandelijke beperking

De ervaringsdeskundige zet zijn eigen ervaringen in om andere mensen met een verstandelijke beperking te versterken bij het accepteren van en leren leven met de verstandelijke beperking. Dit kan op diverse manieren vormgegeven worden, bijvoorbeeld door het geven van een presentatie of een bijdrage leveren aan themabijeenkomsten of trainingen. De ervaringsdeskundige wisselt ervaringen uit, geeft informatie en beantwoordt vragen van de aanwezigen. De ervaringsdeskundige is alert op een goede en veilige werksfeer tijdens de bijeenkomst of gesprekken.

Resultaat

De ervaringsdeskundige versterkt andere mensen met een verstandelijke beperking bij het leren leven met en accepteren van hun verstandelijke beperking .

Competenties

- Vakdeskundigheid toepassen
- Samenwerken en overleggen
- Communiceren
- Ethisch en integer handelen

De ervaringsdeskundige laat zien dat hij:

- zijn ervaringen doelgericht deelt met anderen
- luistert naar de ander
- passend reageert op vragen van de ander.
- alert is op en bijdraagt aan een goede werksfeer.
- de eigen emoties en die van anderen herkent en erkent en hier passend mee omgaat.
- kan omgaan met wat ervaringen bij hem en anderen oproept en kan daarbij waar nodig hulp vragen.

W4 Vertegenwoordigt de belangen van mensen met een verstandelijke beperking bij gemeenten, andere overheden of organisaties

De ervaringsdeskundige neemt, eventueel met zijn coach, deel aan formeel overleg van bijvoorbeeld een gemeente of een zorgorganisatie. De ervaringsdeskundige bereidt, samen met de coach, de bijeenkomst voor. Hij spreekt zich tijdens de bijeenkomst uit over (beleids-)plannen, procedures, werkwijzen en/of cultuur ten aanzien van mensen met een verstandelijke beperking.

De ervaringsdeskundige is zich hierbij bewust dat hij andere cliënten/mensen met een verstandelijke beperking vertegenwoordigt en een signalerende functie heeft. Hij brengt aandachtspunten in tijdens de overlegmomenten die hij eerder heeft verzameld of besproken met de mensen die hij vertegenwoordigt.

Resultaat

De ervaringsdeskundige draagt bij aan de inspraak, inclusie en (mede)zeggenschap van mensen met een verstandelijke beperking in zorginstellingen, bij overheden of andere organisaties. Hij spreekt

zich namens mensen met een verstandelijke beperking uit over beleid en de cultuur ten aanzien van mensen met een verstandelijke beperking.

Competenties

- Communiceren
- Samenwerken en overleggen
- Ethisch en integer handelen
- Vakdeskundigheid toepassen

De ervaringsdeskundige laat zien dat hij:

- de bijeenkomst voorbereidt door stukken te lezen en/of te bespreken met de coach.
- (digitaal) aanwezig is tijdens de bijeenkomst.
- zich uitspreekt tijdens de bijeenkomst over onderwerpen die betrekking hebben op mensen met een verstandelijke beperking, waarover hij een mening heeft of ervaringen kan delen.
- passend reageert op vragen van de andere aanwezigen.
- indien van toepassing hulpmiddelen gebruikt.

[W5 Voert uitvoerende taken uit ter bevordering van de inclusie en participatie van mensen met een verstandelijke beperking](#)

De ervaringsdeskundige voert taken uit die als doel hebben het verbeteren van de inclusie en participatie in de samenleving van mensen met een verstandelijke beperking. Dat kan gaan om diverse taken en werkzaamheden zoals het controleren van de toegankelijkheid van gebouwen, het screenen van teksten, het organiseren van een thema-café of betrokken zijn bij een onderzoek of een project.

Het verzoek kan vanuit de eigen organisatie worden gedaan, maar ook door andere organisaties of overheden. De ervaringsdeskundige stemt af met de coach of collega's welke taken moeten worden gedaan en hoe deze uitgevoerd kunnen worden. Hij voert de taak uit en rondt deze af volgens afspraak.

Resultaat:

De ervaringsdeskundige heeft taken uitgevoerd die bijdragen aan de verbetering van de inclusie en participatie van mensen met een verstandelijke beperking.

Competenties

- Instructies en procedures opvolgen
- Samenwerken en overleggen
- Materialen en middelen inzetten

De ervaringsdeskundige laat zien dat hij:

- het verzoek leest en bespreekt met de coach.
- overlegt met de coach en/of collega's welke taken opgepakt worden.
- bespreekt welke stappen moeten worden ondernomen.
- de taak uitvoert eventueel in samenwerking met de coach en/of collega's.
- de taak afrondt en eventueel de taakuitvoering evalueert.

Afbakening en definitie Ervaringsdeskundige VB

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Doelstelling profielontwikkeling:

Het ontwikkelen van een breed gedragen eenduidig landelijk erkend competentie- en kwalificatieprofiel ervaringsdeskundige VB. Hiermee wordt duidelijk wat een ervaringsdeskundige VB doet en over welke competenties hij/zij dient te beschikken. Het doel hiervan is om een kwaliteitsniveau toe te kennen aan de ervaringsdeskundige die breed in de branche bekend wordt. Met het competentieprofiel willen we bereiken dat de huidige opleidingen Ervaringsdeskundigen (Sterk opleiding en opleiding ED Fontys) worden geactualiseerd en het vak van ervaringsdeskundige VB professioneel en eenduidig wordt neergezet. Hiervoor moet er een meer passende waardering komen.

De ontwikkeling van het competentieprofiel ervaringsdeskundige is in opdracht van VWS, LFB en VGN en wordt gesubsidieerd door VWS vanuit project zelfontplooiing en talentontwikkeling binnen het programma Volwaardig Leven. Het competentieprofiel draagt bij aan het professionaliseren van de positie van ervaringsdeskundige met een verstandelijke beperking. Dit past ook uitstekend bij de overkoepelende doelstelling van het programma. Immers, toekomstbestendige gehandicaptenzorg is zorg die niet alleen uitgaat van beperkingen van mensen maar ook van hun kansen en mogelijkheden.

Definitie van ervaringsdeskundigheid VB:

“Ervaringsdeskundigheid is het inzetten van de eigen ervaringskennis om anderen met vergelijkbare ervaringen te begrijpen en te ondersteunen (Knooren & van Haaster, 2008).”

Het gaat niet alleen om de eigen (individuele) ervaringskennis, maar ook om collectieve ervaringskennis die ingezet wordt ten behoeve van de ondersteuning en het begrijpen van de ander.

De ervaringsdeskundige maakt op grond van eigen ervaringskennis ruimte voor andere mensen met een verstandelijke beperking. Zowel op individueel niveau als ook organisatorisch. De ervaringsdeskundige ondersteunt de ander bij het ontdekken en ontwikkelen van de eigen ervaringskennis en acceptatie van het leven met een verstandelijke beperking. Daarnaast omvat het werk van de ervaringsdeskundige ook dat de ervaringskennis serieus genomen wordt en er in beleid rekening wordt gehouden met mensen met een verstandelijke beperking.

Afbakening profiel:

Met de ontwikkeling van het competentieprofiel ‘Ervaringsdeskundige VB’ willen we een ‘norm’ ontwikkelen. Als ervaringsdeskundige kun je je eigen ervaring met het leven met een beperking op zodanige wijze beroepsmatig inzetten dat je andere mensen met een verstandelijke beperking kunt versterken en vertegenwoordigen. Bijvoorbeeld in overleg met beleidsmedewerkers VWS, VGN, etc. maar ook bij het opleiden en trainen van zorgmedewerkers of klantmanagers bij gemeenten. Niet iedereen met ervaring met het leven met een beperking is dus een ervaringsdeskundige. Tegelijkertijd onderkennen we dat vanwege de diversiteit en complexiteit van de beperking(en), het ook voor veel mensen met een beperking helaas niet mogelijk zal zijn om alle competenties uit dit profiel te leren.

Hoe breed moet dit competentieprofiel zijn? Als eerste werken we aan een basiscompetentieprofiel op niveau 1. Op een later tijdstip zullen aan dit basisprofiel een aantal specialisaties worden toegevoegd (co-trainer, co-onderzoeker, co-communicatieadviseur, co-projectmedewerker, wellicht op niveau 2).

Voor het ontwikkelde competentie profiel (inclusief kerntaken en werkprocessen) hebben we het voornemen om een NLQF inschaling op niveau 1 aan te vragen. Dit kan in een later stadium van belang zijn voor het verder door ontwikkelen van de 'Sterk Opleiding' en de opleiding van ervaringsdeskundige van Fontys om deze op niveau 1 te vorm te kunnen geven. Fontys heeft zich bereid verklaard om dit t.z.t. te onderzoeken. Landelijk wordt er een profiel ontwikkeld voor ervaringsdeskundigen op niveau 2. ZonMW heeft de Vereniging van Ervaringsdeskundigen (VvED) de opdracht verstrekt om de beroepscompetentieprofielen ED niveau 2 t/m 7 te actualiseren samen met andere kenniscentra zoals bijv. Phrenos, Movisie en Trimbos. Mogelijk kunnen we beide niveaus t.z.t. met elkaar verbinden. Hiermee creëren we een doorlopende leerlijn voor de ervaringsdeskundigheid VB.

Daarnaast willen we aansluiten bij landelijke ontwikkelingen voor het komen tot een landelijke beroepenregister/kwaliteitssysteem (Zon-MW), de te ontwikkelen profielen voor de niveaus 2 t/m 7 (VWS) en de positionering (Movisie/VWS) van ervaringsdeskundigen VB in het sociaal domein. Dit betekent dat we het beroep/functie van ervaringsdeskundige professionaliseren.

In navolging van de ontwikkeling van het nieuwe basiscompetentieprofiel beogen we de STERKopleiding van de LFB door te ontwikkelen zodat deze naadloos aansluit bij het kwalificatie-eisen zoals gesteld in het nieuw landelijk erkende profiel. Daarnaast is het wenselijk om de inhoud en vorm van de STERKopleiding aan te passen op basis van de ervaringen en inzichten die vanaf 2015 zijn opgedaan in het aanbieden van de STERKopleiding bij de LFB STERKplaatsen.

Met dit project geven we aan op welke wijze we de doorontwikkeling van de STERKopleidingen willen vormgeven, welke uitgangspunten en principes er ten grondslag liggen bij de doorontwikkeling en welke ideeën en wensen er zijn m.b.t. de beoogde STERKopleiding 2.0.

De te ontwikkelen opleiding wordt binnen alle STERKplaatsen aangeboden door daarvoor opgeleide trainers en coaches. De opleiding is zo opgebouwd dat een ervaringsdeskundige naast het behalen van een diploma met een branche-erkenning ook een deelcertificaat kan behalen. Na het behalen van het diploma voor het basisdeel kan een student een van de specialisaties volgen en afsluiten met een certificaat.

De STERKopleiding 2.0 wordt een zogeheten brancheopleiding en blijft eigendom van LFB. Het competentieprofiel wordt aan iedereen beschikbaar gesteld. De STERKopleiding kan in overleg met LFB worden ingezet binnen onderwijsinstellingen.

Taalgebruik:

Een basis competentieprofiel zoals wij die nu opstellen zal in een later stadium dienen als onderlegger voor een opleiding en het doorontwikkelen van de Sterk opleiding voor Ervaringsdeskundige en mogelijk een verbinding kunnen maken met de opleiding voor ED van Fontys. Tevens willen we dat dit profiel landelijk erkend wordt met een NLQF inschaling op niveau 1. Een

zogeneten basisprofiel. Het taalgebruik in het document kent daarom ook veel onderwijstermen en is niet heel toegankelijk geschreven. We zullen t.z.t. een toegankelijke versie van het document maken in de vorm van een brochure voor ervaringsdeskundigen.

Bijlage 2 Uitleg van de competenties in het profiel Ervaringsdeskundige VB

Competentie	Hierbij kun je denken aan:
Samenwerken en overleggen	<p>Toont de bereidheid om aan een gezamenlijk doel of resultaat te werken en toont de bereidheid om zich aan te passen</p> <p>Levert een actieve en inhoudelijke bijdrage</p> <p>Luistert goed, vat samen en vraagt door voor een goed begrip</p> <p>Verdiept zich in de denkwijze van de ander en houdt hier rekening mee</p> <p>Informeert betrokkenen over de voortgang en eventuele knelpunten</p> <p>Vraagt tijdig om hulp</p>
Ethisch en integer handelen	<p>Werkt volgens geldende maatschappelijke normen en waarden en regels</p> <p>Werkt integer, zorgvuldig en rechtvaardig</p> <p>Gaat integer om met de informatie die de ander verstrekt</p>
Instructies en procedures volgen	<p>Werkt binnen de kaders van de organisatie en gemaakte afspraken (binnen het team)</p> <p>Werkt conform geldende wettelijke richtlijnen en (veiligheids-)voorschriften</p> <p>Volgt instructies en aanwijzingen op</p> <p>Toont zich gedisciplineerd</p>
Leren	<p>Ontwikkelt zich persoonlijk en professioneel in het eigen vakgebied</p> <p>Gebruikt intervisie, reflectie en feedback om informatie te verkrijgen over het eigen functioneren en expertisegebieden</p> <p>Heeft inzicht in de eigen kwaliteiten en ontwikkelmogelijkheden</p>
Kwaliteit leveren	<p>Stelt eisen aan de kwaliteit van het eigen werk</p> <p>Is gericht op het bereiken van resultaten en het voorkomen van fouten</p> <p>Controleert of aan deze eisen wordt voldaan</p>
Formuleren en rapporteren	<p>Geeft informatie duidelijk en nauwkeurig weer</p> <p>Stemt de formulering en presentatie af op de ontvanger</p> <p>Communiqueert begrijpelijk</p>
Vakdeskundigheid inzetten	<p>Zet specifieke kennis, inzichten en vaardigheden van het beroep in om resultaten te behalen en/of problemen op te lossen</p> <p>Deelt de eigen kennis en expertise</p>
Plannen en organiseren	<p>Stelt realistische doelen en controleert of deze behaald worden</p> <p>Pakt vraagstukken stapsgewijs en in een logische volgorde aan</p> <p>Scheidt hoofdzaken en bijzaken</p> <p>Schat de benodigde capaciteit en tijd in voor activiteiten</p> <p>Lost (praktische) problemen op</p>
Materialen en middelen inzetten	<p>Kiest welke (moderne) middelen en materialen in te zetten</p> <p>Hanteert de (voorgeschreven) middelen efficiënt en effectief</p> <p>Zet materialen en middelen in om resultaten te behalen en/of problemen op te lossen</p> <p>Regelt en beheert materialen en (moderne) middelen</p>
Communiceren	<p>Legt zaken duidelijk uit en gebruikt begrijpelijke taal</p> <p>Komt vlot tot de kern van de boodschap</p> <p>Stemt zijn manier van communiceren af op de ontvanger</p> <p>Straalt betrouwbaarheid en deskundigheid uit</p> <p>Geeft de ander aandacht en reageert correct op de ander</p>